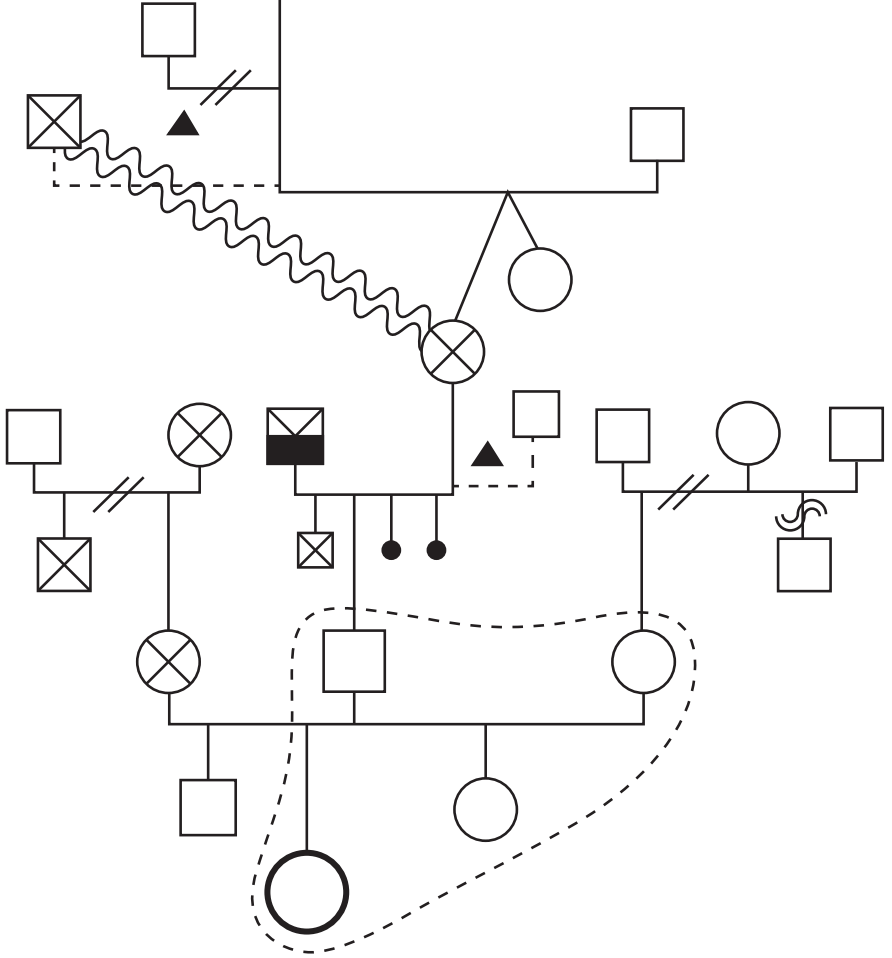

GENOGRAMLAR

Değerlendirme ve Müdahale

3. Baskıdan Çeviri

MONICA MCGOLDRICK
RANDY GERSON
SUELI PETRY

Çeviri Editörleri:
Turan Akbaş
Suat Kılıçarslan

Monica McGoldrick, Randy Gerson, Sueli Petry

Çeviri Editörleri: Prof. Dr. Turan AKBAŞ – Dr. Öğr. Üyesi Suat KILIÇARSLAN

GENOGRAMLAR: DEĞERLENDİRME VE MÜDAHALE

ISBN 978-605-80060-8-9

DOI 10.14527/9786058006089

Kitabın orijinal adı: Genograms Assessment and Intervention

Yazarları: Monica McGoldrick, Randy Gerson, Sueli Petry

Baskı: 3

ISBN: 978-0-393-70509-6

Yayınevi: W. W. Norton & Company

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mart 2020, Ankara

Yayın-Proje: Özge Yüksek
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Elif Demirel

Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Tic. Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314.Cadde No:37A-B
Öveçler-Çankaya/ANKARA
0312 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

İçinde büyüdüğümüz ailede gücümüzü kimden aldık ve deneyim ve çabalarımız çerçevesinde oluşturduğumuz mirasımızı kime bırakıyoruz?

İçindekiler

Örnekler Listesi	ix
Teşekkür	xv
Ön Söz	xix
Çeviri Editörlerinin Ön Sözü	xxi
Çeviri Editörleri ve Çevirenler Hakkında	xxiii
1. Genogramlar: Aile Sisteminin Haritalandırılması	1
2. Genogram Oluşturma	20
3. Genogram Görüşmesi	61
4. Ailede Yere ve Zamana Bağlı Değişikliklerin İzlenmesi	81
5. Aile Yapısının Yorumlanması	114
6. Aile Örüntüleri ve İşleyişinin Değerlendirilmesi	157
7. İlişkilerde Örüntüler ve Üçgenler	168
8. Yaşam Döngüsü Boyunca Bireyler ve Ailenin İzlenmesi	221
9. Klinik Uygulamalarda Genogram Kullanımı	257
10. Aile Oyun Genogramları	289
11. Aile Araştırmalarında Genogram Kullanımı	307
Ek	325
Kaynakça	333
Konulara Göre Kaynakça	347
Biyografik Referanslar	379
Dizin	395

Ayrıntılı İçerik

Bölüm 1. Genogramlar: Aile Sisteminin Haritalanması	1
Aile Hekimliği	9
Aileye Dönük Sistemik Bakış Açısı	14
Bir Uyarı	19
Bölüm 2. Genogram Oluşturma	20
Aile Yapısının Haritalandırılması	21
Ailenin Yaşam Deneyimleri ve İlişkilerinin Gösterilmesinde Kullanılan Simgeler	27
İkiden Fazla Partnerin Bulunduğu Çift İlişkilerinin Haritalandırılması	28
Eksik Bilgiler	37
Aile Örüntülerinin Genogram Üzerinde Takibi	37
Demografik Bilgiler: "Olgulara" Ulaşmak	37
Ailenin İşleyiş Örüntüleri	38
Aile İlişkileri ve Roller	45
İlişki Durumuna Yönelik Sorular	45
Bağlamsal Etmenlerin Genograma Eklenmesi	49
Genogramda Kültürel Boyut: Etnik Köken, Irk, Din, Maneviyat ve Göç Koşullarının Gösterimi	50
Maneviyat, Din ve Kardeşlik Örgütleri	51
Genogramda Sosyoekonomik Boyut	53
Genogramda Din/Maneviyat Boyutu	54
Genogramda Toplumsal Çevre Boyutu	55
Genogramda Gösterimi Güç Durumlar	57
Bölüm 3. Genogram Görüşmesi	61
Aile Bilgi Ağı	62
Ana Sorun ve Aynı Evi Paylaşan Kişiler	62
Mevcut Durum	63
Genogram Çalışmasına Gösterilen Dirençle Baş Etme	64
Dinî ve Kültürel Kökenler	65
Klinisyenin Karşılaşabileceği Sorunlar	65
Kültürel İnanışlar ve Deneyimlere İlişkin Sorgulama	66
Genogramın Kültür Boyutuna İlişkin Sorular	66
Kültürel Miras ile Kurulan Bağlı Güçlendirmeye Dönük Sorular	67
Sıkıntılı Kültürel ve Toplumsal Meselelere İlişkin Sorgulama	71

Resmî ve Hukuki İlişkilerin Dışında Kalan Unsurlar	72
Aile Süreçlerinin Takibi	73
Bireysel İşleyiş Hakkında Sıkıntılı Sorular	74
Genogram Kapsamındaki Bilgilerin Düzenlenmesinde Önceliklerin Belirlenmesi	77
Kısa Genogram Görüşmesinin Temel Gereklilikleri	79
Bölüm 4. Ailede Yere ve Zamana Bağlı Değişikliklerin İzlenmesi	81
Kritik Yaşam Olayları	81
Aile Kronolojisi	82
Yaşam Olayları Arasındaki Rastlantılar	84
Kritik Yaşam Değişiklikleri, Geçiş Dönemleri ve Travmalar	87
Yıl Dönümlerinde Gelişen Tepkiler	93
Ailenin Tarihsel Bağlama Oturtulması: Toplumsal, Ekonomik ve Siyasi Gelişmeler	95
Karmaşık Genogramlar	100
Çoklu Evlilikler ve Akraba Evlilikleri: İç İçte Geçmiş Aileler	104
Birden Fazla Ailede Yetişen Çocuklar	105
Eksik Bilgiler	105
Tutarsızlıklar	107
Etik Genogramı	109
Kariyer Genogramları	110
Cinsellik Genogramları	110
Bölüm 5. Aile Yapısının Yorumlanması	114
Hane Halkının Bileşimi	115
Kardeş Gruplaşmaları	119
Alışılmadık Aile Yapıları	148
Birden Fazla Ailede Büyüyen Çocuklar: Koruyucu Aile, Evlatlık ve Yetimhane Deneyimleri	152
Bölüm 6. Aile Örüntüleri ve İşleyişinin Değerlendirilmesi	157
Aile Yapısı	157
Roller	158
Bakım Genogramları	161
Direnç Noktalarının Takibi	165
Ailenin Çözüm Kaynakları	166
Bölüm 7. İlişkilerde Örüntüler ve Üçgenler	168
İlişki Üçgenleri	169
Ebeveyn-Çocuk Üçgenleri	170
Çiftlerde Yaygın İlişki Üçgenleri	175

Boşanmış ve Yeniden Evlenmiş Ailelerde İlişki Üçgenleri	179
Evlatlık Çocuk Bulunan Ailelerde İlişki Üçgenleri	215
Birden Fazla Kuşağı Etkileyen İlişki Üçgenleri	217
Aile Dışındaki İlişkiler	217
Zaman İçinde İlişki Üçgenlerinin Gelişimi	218
Bölüm 8. Yaşam Döngüsü Boyunca Bireyler ve Ailenin İzlenmesi	221
Erik Erikson'un Yaşam Döngüsü	221
Freud Ailesinin Yaşam Döngüsü	229
Bölüm 9. Klinik Uygulamalarda Genogram Kullanımı	257
Ailenin Çözüm Sürecine Katılımına Dönük Genogram Görüşmeleri	257
Genogram Görüşmelerinde Dirençle Başa Çıkma	259
Aile Örüntülerinin Açıklığa Kavuşturulması	267
Aile Sorunlarının Yeni Bir Çerçeveye Oturtulması ve Zararsız Hale Getirilmesi	267
Müdahalelerin Planlanmasında Genogram Kullanımı	269
Mevcut İlişkilerin Dönüştürülmesinde Genogram Kullanımı	272
Aile Hekimliğinde Müdahaleler	276
Aile Örüntüleri, Önemli Olaylar, Eşzamanlı Stres Etmenleri ve Kültürel Sorunlar	281
Bölüm 10. Aile Oyun Genogramları	289
Terapötik Etkileşimlerin Teşvik Edilmesi ve Daha Renkli Hale Getirilmesinde Oyun Genogramlarının Kullanımı	292
Jenny ile Bir Oyun Genogramı Oturumu	293
Aile Oyun Genogramında Kullanılan Materyaller	296
İlave Aile Oyun Genogramı Egzersizleri	297
Alexis Vakası: Yeniden Evlilik Yapan Bir Ailede Çocuk İstismarı	299
Noguci'ler: Birbirine Yabancı Bir Aile	301
Bölüm 11. Aile Araştırmalarında Genogram Kullanımı	307
Aile Hekimliğinde Güvenilirlik Araştırması	309
Klinik Fayda Araştırmaları	314
Klinik Uygulamada Genogramlar ve Eko-Haritaların Kullanımı	317
Nitel Araştırmalarda Genogramlar	319
Yazılım Programları	320
Etik ve Hukuki Sonuçlar	322
Ekler	325
Bölüm 1: Genogram Formatı	325
Bölüm 2: Kısa Bir Genogram Görüşmesinin Ana Hatları	327
Bölüm 3: Genogram Yorumlaması	329

Örnekler Listesi

("C" işareti renk kodudur)

	Şekil No.	Sayfa No.
Ünlü Aileler		
Adams Ailesi		
(John, John Quincy, Henry vb.)	2.13	44
Adler, Alfred		
(Alfred Adler'in Ailesi)	5.7	136
Armstrong, Louis		
(Louis Armstrong Yaşam Durumları)	C3	185
Bateson, Gregory		
(Bateson Ailesi)	4.1	86
Bell, Alexander Graham		
(Alexander Graham Bell'in Ailesi)	6.2	160
Blackwell Ailesi		
(Elizabeth Blackwell, Lucy Stone)	2.12	42
İngiliz Kraliyet Ailesi		
VIII. Henry ve Eşleri	2.5	29
İngiliz Kraliyet Ailesi (Windsor'lar)	C12	194
Prenses Diana'nın Ailesi	5.1	123
İngiliz Kraliyet Ailesinde İlişki Üçgenleri	7.9	219
İngiliz Kraliyet Ailesinde İlişki Üçgenleri (Geçmiş Kuşaklar)	C24	206
Bronte Ailesi (Charlotte, Emily)	C23	205
Burton, Richard		
(Burton/Taylor [İki Küçük Kardeşin Evliliği])	5.9	141
Bush Ailesi		
(George W. Bush)	C11	193
Callas, Maria		
(Maria Callas'ın Ailesi)	4.5	99

Clinton, Bill

Bill Clinton'ın Babasına İlişkin Çelişkiler	4.6	109
Bill Clinton Yaşam Değişiklikleri	C15	197
Bill Clinton'ın Ailesi	C16	198

Einstein, Albert

(Einstein Ailesi)	5.10	151
-------------------	------	-----

Engel, George

(George Engel'in Yıl Dönümü Tepkileri)	4.3	94
--	-----	----

Ericson, Erik

Erik Erikson'un Ailesi		
(1902; Erik Erikson'un Doğum Yılı)	C25	207
Erik Erikson'un Ailesi (1905 ve 1917)	C26	208
Erik Erikson'un Ailesi (1944)	C27	209

Farrow, Mia ve Woody Allen

(Mia Farrow'un Biyolojik ve Üvey Çocukları)	C2	184
---	----	-----

Fonda/Turner Ailesi

Koca (Ted Turner), Karısı (Jane Fonda) ve		
Her Birinin Diğer Partnerleri	2.6	30
Henry Fonda'nın Evlilikleri (1960)	2.7	31
Doğum Sırasına Göre		
Fonda'nın Çocukları (1956)	2.8	32
Fonda Ailesi Demografik Bilgileri	C4	186
Fonda Ailesi İşlevsellik Durumu	C5	187
Turner Ailesi İşlevsellik Durumu	C6	188
Peter Fonda'nın Yetişkinlik Öncesi		
Yaşam Durumları	C14	196
Peter Fonda ile Köpeği ve Büyükannesi		
Arasındaki İlişki Üçgeni	7.4	178
Fonda Ailesinde Boşanmış ve		
Yeniden Evlenme İlişki Üçgenleri	7.5	180
Ted Turner İçin Kısa Kronoloji:		
Kritik Olaylar		83

Foster, Jodie

(Heteroseksüel ve Homoseksüel Çift İlişkileri)	2.9	33
--	-----	----

Freud Ailesi

Freud/Nathanson Ailesi (1855)	8.1	232
Freud Ailesi (1859)	8.2	235
Freud Ailesi (1873)	8.3	238
Freud Ailesi (1884)	8.4	244
Freud Ailesi, Birinci Derece Yakınlar (1896)	8.5	249
Freud Ailesi (1939)	C28	210
Jacob ve Amalia'nın Evliliği Sırasında		
Freud Ailesi Kronolojisi		230
Freud Ailesinin Kronolojisi, 1856 - 1859		234
Freud Ailesinin Kronolojisi, 1860'lar ve 1870'ler		237
Freud ve Bernays Ailelerinin Kronolojisi, 1880'ler		241
Freud Ailesinin Kronolojisi, 1896 Civarı		246
Freud Ailesinin Kronolojisi, 1900 Sonrası		253

Gandhi

(Nehru-Gandhi Ailesi)	7.2	173
-----------------------	-----	-----

Guevara, Che

(Che Guevara)	5.4	129
---------------	-----	-----

Hepburn, Katherine

(Hepburn Ailesi)	C17	199
------------------	-----	-----

Jefferson, Thomas

(Jefferson Ailesi)	C18	200
--------------------	-----	-----

Joplin, Scott

(Scott Joplin'in Ailesi)	4.4	97
--------------------------	-----	----

Jung, Gustav

(Jung Ailesi)	C7	189
---------------	----	-----

Kahlo, Frida ve Diego Rivera

Frida Kahlo Tarafından Çizilen "Benim Ailem" Genogramı, 1951. Frida Kahlo Müzesi, Mexico City (Greenberg, 1997)	C9	191
Kültürel Genogram: Kahlo-Rivera Ailesi	C10	192

Kennedy-Bouvier Ailesi

Jackie Bouvier Kennedy'nin Ailesi	2.10	35
Kennedy Ailesi	C13	195

King, Martin Luther		
(Martin Luther King'in Ailesi)	5.6	133
O'Neill, Eugene		
O'Neill Ailesinde Tekrarlayan Aile Örüntüleri	2.14	48
O'Neill Aile İlişkileri ve Üçgenleri	7.1	171
Eugene O'Neill Yeniden Evlenme İlişki Üçgenleri	7.7	215
Reich, Theodore		
(Reich Ailesinde İlişki Üçgenleri)	C22	204
Robeson, Paul		
(Paul Robeson)	5.5	132
Robinson, Jackie		
(Jackie Robinson'un Ailesi)	5.2	125
Roosevelt Ailesi (Eleanor, F.D.R., Theodore)		
Theodore Roosevelt'in Ailesindeki Çeşitli Travmatik Kayıplar	4.2	90
Eleanor ve Franklin Roosevelt	5.8	140
Eleanor Roosevelt İlişki Üçgenleri	7.3	175
Roosevelt Ailesinin Kısmi Kronolojisi		90
Taylor, Elizabeth ve Richard Burton		
Burton/Taylor (İki Küçük Kardeşin Evliliği)	5.9	141
Turner, Ted		
Koca (Ted Turner), Karısı (Jane Fonda) ve Her Birinin Diğer Partnerleri	2.6	30
Turner Ailesi İşlevsellik Durumu	C6	188
Ted Turner İçin Kısa Kronoloji: Kritik Olaylar		83
Washington, George		
(Washington Ailesi)	5.3	127
Verdi'nin II Trovatore Operası	1.1	3
<u>Vaka Örnekleri</u>		
Arlene Adams	6.4	164
Terapi Başlangıcı ve Sonunda Çiftler	C21	203
Rogers Ailesi (1994)	9.1	261
Caruso Ailesi	9.2	264
Ahmed'in Ailesi	9.3	271

Chen Ailesi	9.4	272
Ty Anderson (2007)	9.5	277
Rogoski Ailesi (2006)	9.6	279
Montessinos-Nolan Ailesi (2003)	9.7	282
Petrucci Ailesi	9.8	287
Jenny	10.1	294
Aile Genogram Oyunu: Jenny	C29	211
Bekar Ebevyn Olan Babalara Yönelik Aile Genogram Oyunu	C30	212
Alexis	10.2	299
Aile Genogram Oyunu: Alexis	C31	213
Noguci Ailesi	10.3	302
Aile Oyun Figürleriyle Noguci Ailesi	10.4	303
Aile Genogram Oyunu: Noguci	C32	214

Genogram Oluşturma ve Tipolojiler

Sorunların Ele Alındığı Bağlamlar	1.5	16
Rodriguez Çekirdek Ailesi (2007)	2.2	24
Jose Rodriguez ve Babasının Ailesi (2007)	2.3	25
Jose Rodriguez ve Annesinin Ailesi	2.4	27
Rodriguez Ailesi Deneyimleri ve İlişkileri	C1	183
Rodriguez Ailesi İçeriksel Bağlantıları	C8	190
Evlalık Çocuklar ile Biyolojik Anne-Baba ve Evlad Edinmiş Anne-Baba Arasındaki İlişki Üçgenleri	7.8	216
Bakım Genogramı	6.3	162
Bakım Veren Kişiler Genogramı	C19	201
Farklı Mesleklerden Çiftler	C20	202
Birden Çok Bağlamı İçine Alan Genogram Gösterimi	1.3	12
Toplumsal Çevre Bağlamında Genogram	1.4	13
Güç ve Kontrol Piramidi	3.1	78
St. Hedwigs'in Orphanage Ailesi	5.11	156
McGoldrick Ailesi ve İlişki Ağları	1.2	11
Boşanmış ve Yeniden Evlenmiş Ailelerde Tipik İlişki Üçgenlerini Gösteren Genogramlar	7.6	182

Teşekkür

W.W. NORTON'A BU PROJENİN ÜÇ BASIMI BOYUNCA yirmi yıldan fazla süren desteklerinden dolayı çok minnettarım. Özellikle Deborah Malmud oldukça destek olmuştur ve onunla çalışmaktan büyük memnuniyet duyuyorum. Yıllar boyunca benimle ilgili, yaratıcı ve bütünlük içinde çalıştığı için ona derin bir minnettarlık hissediyorum. Micheal McGandy'nin yıllar boyunca bana özellikle de üçüncü baskıdaki karmaşaların yönetiminde büyük yardımı dokunmuştur ve onun yardımı için de oldukça minnettarım. Andrea Costella çizimlerde oldukça büyük enerji harcamıştır ve kitap onun özverisinin ürünüdür. Casey Ruble şimdiye kadarki tanıdığım en şaşırtıcı düzelticidir, en karmaşık bilgilerdeki detaylar ve uyuşmazlıkları muhteşem gözlerle kontrol etmektedir. Ayrıca Macaristan temelli Monkey Graphics'e (www.monkeygraphics.net) üstün revize etme çalışmaları ve kitaptaki tüm genogramların kalitelerini arttırmalarından dolayı teşekkür etmek istiyorum. Bu kitap tüm bu kişilerin emeğinin bir ürünüdür.

Bu projenin geliştirilmesinde yardımcı olan birçok insana minnettarım. Randy Gerson'a genogram desenlerinin betimlenmesindeki ve bilgisayar uygulamalarındaki yaratıcılığı ile bunları evrensel olarak erişilebilir kılmasındaki emeğinden dolayı özel teşekkür borçluyum. Varsayımlarımı değiştiren, genogramlar, araştırma ve klinik araç olarak potansiyelleri hakkındaki düşüncelerime netlik kazandırmama yardımcı olan arkadaşım ve meslektaşım olan Micheal Rohrbaugh'a teşekkür ediyorum.

Kız kardeşlerim Morna ve Neale ve yeğenim Guy Livingston, yaşam maceraları arasındaki genogramları keşfetmeme yardımcı oldular. Arkadaşlarım, Betty Carter, Froma Walsh, Carol Anderson, Nydia Garcia Preto, Paulette Moore Hines, Ken Hardy, Charlee Sutton, John Folwarski, Miguel Hernan-

dez, Marlene Watson, Jayne Mahboubi, Eliana Gil, Nollaig Byrne, Imelda Colgan McCarthy, Vanessa Mahmoud, Barbara Petkow, Vanessa Jackson ve Roxana Quinn de genogramlar hakkındaki düşüncelerimde ve aileleri anlamamdaki sonuçları ile inanılmaz destek sağlamışlardır. Yeniden bulduğum arkadaşım ve can yoldaşım Fernando Colon, bana ilham vermiştir, özellikle biyolojik olmayan aile bağlarının önemine ilişkin değerlendirmelerimi onaylaması bana çok yardım etti. Arkadaşım Robert Jay Green'e genogramların geçerliliğine ilişkin inancımı değiştirdiği, kendi içimdeki aile ve ev hakkında en derin düşüncelerimi netleştirmemde yardımcı olduğu için teşekkür ediyorum. Mary Ann Ross yıllar boyunca cömertlikle fikirlerini, yaratıcılığını, yoğun çalışmasını bana sunmuş ve bu kitap için yapılan araştırmalarda oldukça teşvik edici olmuştur. Meslektaşlarım Dee Watts Jones, Joanne Klages, Joan Marsh Schlesinger, Debra Chatman Finley, Eunjung Ryu, Robbin Loonan, Josianne Menos, Sybil Williams Gray, Robert Bonner ve birçok üniversite öğrencisi yıllar boyunca birçok yoldan destek olmuşlardır ve benimle birlikte emek vermişlerdir, örneğin bu kitapta olduğu gibi. Onların destek ve eleştirileri için oldukça minnettarım. Ayrıca ofisimizin sorunsuz işlenmesini sağlayan Irene Umbel'e ve işteki koruyucu meleğim olan Fran Snyder'a çabalarıyla beni bu işi yapabilmem için özgürleştirdiğinden dolayı teşekkür ediyorum. Hayatıma girdiği için hep minnettar olacağım. Roberto Zapata hayatıma tam doğru anda girmiştir ve onunla çalışmak benim için büyük memnuniyettir ve genogramları oluştururken gösterdiği tüm grafik becerileri, yaratıcılığı ve çalışkanlığını görmek büyük sevinçti ve bu gayede gösterdiği yardımlar için teşekkür ediyorum. Gary Jaffe sahneye ona ihtiyacımız olduğu anlarda çıkıyordu ve diyagram çalışmalarını yaparken bize cömertlikle yardım ediyordu. Laura Benton ise kucağımıza yolculuğumuzun sonlarında sessiz yaratıcılığı, zekâsı ve gayreti ile düştü ve bu mucize gibiydi. El yazısı konusunda bize inanılmaz bir yardım sağladı. Yardımı için ona minnettarız.

En önemlisi Sueli Petry'ye genogramlardaki özverisi ve özellikle de sonunda bu üçüncü baskının amacına ulaşması için yoğun çalışmaları için teşekkür ediyorum. İlk olarak genogramlara yoğun ilgisi olan bir üniversite öğrencisi olarak gelmiş ve bir arkadaşına ve meslektaşına dönüşmüş ve genogramlar konusundaki düşünceleri ile istikrarlı bir destek olmuştur.

Son olarak kendi genogramımın en yakın üyelerine, 38 yaşındaki eşim Sophocles Orfanidis ve doğumu kitabın ilk baskısı ile aynı tarihte gerçekleşen ve yetişkinliğe girişi kitabın üçüncü baskısı ile kesişen oğlum John Daniel

Orfanidis'e en derin teşekkürlerimi sunuyorum. Kendi genogramımın gelecek nesilde ailemizi nasıl genişleteceğini sabırsızlıkla bekliyorum. Tabii ki ebeveynlerimin ve ailemde benden önce gelen -hem biyolojik, yasal bağlar hem de spiritüel yakınlığı olan- ve genogramımın bir parçası olan herkesin desteği olmadan bir kitap olamazdı (bkz. Şekil 1.2). Birçok destekleyici, yaratıcı ve cömert akrabalarımın omuzlarında durdum ve onlar olmadan bu kitabı yazamazdım. Onların desteği ile gelecek nesiller için yazdım.

– *Monica McGoldrick*

MONICA İLE BU KİTAP ÜZERİNDE ÇALIŞMAK muhteşem bir yolculuktu. Bana olan inancı için minnettarım. Onun akli, dayanıklılığı ve ciddi çalışma etiği beni, tedavi ettiğimiz aileler hakkında, bir araya gelerek güncel aile hikâyelerini oluşturan ilişkilerin, kalıtımın ve birçok aile deseninin nasıl izleneceği konusunda daha da derin düşünmeye itti. Bu sürecin bir parçası olmak benim için inanılmaz bir deneyim olmuştur.

Genogram ve aile desenleri ile ilgim ilk olarak psikoloji yüksek lisans programının ilk yılında Monica'nın "Kayıp Miras" videosunu gördüğüm zaman başlamıştır. Videodaki aileden ve Monica'nın onların genogramını canlandırmasından çok etkilenmişim. Bu deneyim o kadar güçlüydü ki aile sistemleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istediğimi anladım ve psikoloji programını tamamladıktan sonra aile terapisi okumaya gittim. Monica ve Multi-Kültürel Aile Enstitüsünü keşfettim ve şu an 7 yıldan fazla zamandır birlikteyiz. Son üç yıl içinde bu kitapla ilgili çok yakın çalıştık ve daha iyi genogramlar geliştirmek, meslektaşlara, üniversite öğrencilerine, yazılım geliştiricilerine, aile ve arkadaşlara danıştık. O benim danışmanım ve arkadaşım ve arkadaşlığı, enerjisi, yaşam sevinci, işine olan sevgisi ve saygısı için ona minnettarım.

Ayrıca ebeveynlerime de teşekkür etmek istiyorum. Annem, Caterina Separovich de Carvalho, ismini Amerika vatandaşı olduktan sonra Catherine olarak değiştirmiştir. Her zaman yabancı olarak yaşamıştır, ilk olarak

çocukluğunda Yugoslavya göçmeni olarak Brezilya'da, yetişkin olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde. O ve babam, Aristides Berilo deCarlhvo, her gün baskı ile karşı karşıya kalmışlardır, şimdi ise aile desenlerini işe, sevgiye ve hayatın aslında güzel olduğuna yönelik inançlarına aktarmışlardır.

Son olarak beni sevgi ve cesaretlendirme ile besleyen eşim ve hayat yoldaşım, Karl Petry'ye minnettarım. Karl, hayalleri gerçeğe dönüştüren bir adamdır ve inancı imkânsızları mümkün kılmaktadır.

– *Sueli Petry*

Ön Söz

BU KİTAP UZUN ZAMANLI KLİNİK ARAŞTIRMALARA ve genogramların eğitici değerine dayanmaktadır. Birkaç on yıldır genogramın özellikle aile desenlerinin kategorilendirilme aracı olarak kullanılması sağlık hizmetleri uzmanları arasında artarak yaygınlaşmıştır. Genogramlar hakkında yazmayı düşündüğümüzde, yakın gelecekte gerçekten mümkün görünen bir hayalimiz vardı: Genogram araştırmalarını ve grafiksel olarak kategorilendirme için veri tabanı oluşturabilecek bir bilgisayar programı. Son 30 yılda genogramlar geniş kapsamlı olarak soy ağacı, tıp, psikoloji, sosyal çalışmalar, danışma, hemşirelik ve diğer sağlık hizmetleri ve insan hizmetleri alanlarında, hukuk ve ticarete kullanılmaya başlanmıştır. Bu "Genogramlar: Değerlendirme ve Müdahale"nin üçüncü baskısı, klinik müdahalede genogram kullanımını, aile dizimi genogramlarının geliştirilmesinin büyümesini ve yaygınlaşmasını yansıtmaktadır. Kitap aile desenleri arasındaki farklılıkları, toplumumuzdaki desenleri ve klinik uygulamadaki birçok genogram uygulamalarını daha iyi göstermeyi amaçlamaktadır. Genogram sadece süreçteki bir araçtır. Okuyanlardan alınan geri bildirimler ve bu alandaki diğer gelişmeler sonucu kitabın kapsamı genişletilmiş ve ikinci baskıda kullanılan semboller çok az değiştirilmiştir. Genogramın bir araç olarak evrimine güveniyoruz ve klinisyenler olarak aile sürecinin karmaşıklığını izlemek için genogramları kullanacağız.

Genogramlar bilenler için aile dinamiklerinin zenginliğine yönelik büyüleyici bir bakış sunmasına rağmen, hikâyedeki aile üyeleri hakkında bilgi sahibi olmayanlar için bir sayfadaki kare ve dairelerden oluşan karmaşık bir düzenleme gibi gözükebilmektedir. Bu ikileme yönelik bizim çözümümüz, klinik durumlardan çok hepimizin bilgi sahibi olduğu ünlü aileler ile öncelikli noktaları göstermektir. Bizim tarihçi değil, aile terapistleri olduğumuz vur-

gulanmalıdır ve bu aileler hakkında toplanan bilgiler sınırlıdır. Kaynakların birçoğu biyografiler, gazeteler ve internet olmuştur. Okuyucular bu aileler hakkında, bizim yayımlanan kaynaklardan ortaya çıkardığımızdan daha fazla bilgiye sahip olabilmektedirler. Bu bilgilerdeki her türlü yanlışlık için şimdiden özür diliyoruz. Umut ediyoruz ki burada özetlenen betimlemeler okuyucuları Erikson'ın, Fonda'nın, Freud'un, Kennedy'nin, Robeson'un, Einstein'ın ve Roosevelt'inki gibi ilginç aile hikayelerinin peşinden gitmeye teşvik eder. Şaşırtıcı biçimde tarihin en ilginç kişilikleri için sadece sınırlı aile açıklamaları bulunmaktadır. Gelecekteki biyografi yazarlarının aile sistemleri konusunda daha bilinçli olacağına ve betimledikleri bireyler ve ailelere yönelik bakış açılarını genişletmek için genogramları kullanacaklarına inanıyoruz.

Çeviri Editörlerinin Ön Sözü

GENOGRAMLAR, DEĞERLENDİRME VE MÜDAHALE kitabı Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsünden aile terapisi eğitimi alan on bir arkadaşın birlikte hazırladığı, çeviri editörlerinin de görüş ve önerileri doğrultusunda Türkçeye kazandırılan bir çalışmadır. Söz konusu kitap özellikle ailelerle çalışan, onlara psikolojik yardım sağlayan meslek elemanları (psikiyatristler, psikologlar, psikolojik danışmanlar, aile hekimleri, sosyal hizmet uzmanları gibi) için önemli bir başvuru kaynağı olabileceği düşünülerek Türkçeye kazandırılmıştır.

“Genogramlar, Değerlendirme ve Müdahale” kitabı; Genogramlar: Aile Sisteminin Haritalandırılması, Genogram Oluşturma, Genogram Görüşmesi, Ailede Yere ve Zamana Bağlı Değişikliklerin İzlenmesi, Aile Yapısının Yorumlanması, Aile Örüntüleri ve İşleyişinin Değerlendirilmesi, İlişkilerde Örüntüler ve Üçgenler, Yaşam Döngüsü Boyunca Bireyler ve Ailenin İzlenmesi, Klinik Uygulamalarda Genogram Kullanımı, Aile Oyun Genogramları ve Aile Araştırmalarında Genogram Kullanımı'nın yer aldığı on bir ayrı başlıktan oluşmaktadır. Kitapta yer alan konuların, özellikle aileler ile çalışan, onlara psikolojik yardım sağlayan meslek elemanlarının bilgi dağarcıklarını genişletmeleri ve uygulamaya ilişkin yeni beceriler kazanabilmeleri açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Burada özellikle vurgulamak istediğimiz nokta şudur ki kitap, Türkiye’de aile terapisi alanında uzmanlaşmak isteyen ruh sağlığı çalışanları için “uygulama becerilerini geliştirmeye yönelik” kaynak kitapların sayıca az olmasından hareketle, Türkçeye yeni bir eser kazandırılmış olması bakımından da önem arz etmektedir.

Kitabın basit anlamda “Genogram nedir ve aile terapilerinde ne amaçla ve nasıl kullanılır?” sorularına yanıt verebilecek yeterlikte olduğu düşünülmektedir.

Prof. Dr. Turan AKBAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Suat KILIÇARSLAN

Mart, 2020

Çeviri Editörleri ve Çevirenler Hakkında

Prof. Dr. Turan AKBAŞ (Çeviri Editörü): Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Viyana Üniversitesinde psikoloji/ pedagoji lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlamıştır. Psikodrama Eğitimini Ankara Grup Psikoterapileri Derneğinde tamamlamıştır. Daha sonra sırasıyla; sistemik psikoterapi eğitimi (IF Weinheim ve SG Sertifikası, Systemische Gesellschaft, Almanya), sistemik psikoterapi süpervizyon eğitimi (IF Weinheim ve Systemische Gesellschaft, Almanya), sistemik psikoterapi eğitici terapist eğitimi (IF Weinheim ve Systemische Gesellschaft, Almanya), çift terapisi eğitimi (Systemische Institut Heidelberg (SIH), IGS, Heidelberg Almanya) ve sistemik cinsel terapi eğitimini (Institut für Sexualtherapie Heidelberg, Almanya) tamamlamıştır. Türkiye Sistemik Psikoterapi Enstitüsü kurucu üyesi ve başkanıdır. EFTA (Avrupa Aile Terapileri) ve Almanya SG (Systemische Gesellschaft) derneği üyesidir.

Dr. Öğr. Üyesi Birsen ŞAHAN (1. Bölüm): 2010 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında yüksek lisans, 2016 yılında Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında doktora eğitimini tamamlamıştır. 2009-2016 yılları arasında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmıştır. 2017 yılından itibaren Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği üyesidir. Almanya Weinheim Aile Terapisi Enstitüsü tarafından verilen sistemik aile terapistliği eğitimini tamamlamıştır. Çalışma alanları arasında aile ve çift danışmanlığı, aile içi rollerin karışması, köken aile etkileri, ayrışma ve bireyleşme, benlik saygısı yer almaktadır.

Öğr. Gör. Fatma AVCIOĞLU (2. Bölüm): Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde öğretim elemanı olarak çalışmaktadır. Sistemik Psikoterapi Enstitüsünde aile danışmanlığı eğitimi almıştır. Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsünden aile terapistliği eğitimi almakta ve Çukurova Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalında doktora yapmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Billur ÇELİK ÖRNEK (3. Bölüm): 2006 yılında Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümünden 2009 yılında Ege Üniversitesi klinik (uygulamalı) psikoloji yüksek lisans programından mezun oldu. 2010-2017 tarihleri arasında Mustafa Kemal Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalında akademik uzman olarak çalıştı. 2018 yılında Çukurova Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik doktora programını tamamladı. Bilişsel Davranışçı Terapi, EMDR ve Kriz Danışmanlığı, Weinheim Enstitüsü Sistemik Aile Terapisi Eğitimleri almış, ergen ve yetişkin psikoterapisi ile çift ve aile terapisinde uzmanlaşmıştır. İstanbul Medipol Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Psk Dan. Esra KARABULUT (4. Bölüm): Pamukkale Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma lisan programını 2008 yılında tamamladıktan sonra 2014 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli okullarda psikolojik danışman olarak görev yaptı. Şu anda Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma programında yüksek lisans eğitimine ve Weinheim Aile Terapileri Enstitüsü aile terapistliği eğitimine devam etmektedir.

Uzm. Psk. Dan Fatma DEVECİ (5. Bölüm): Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programında lisans (2006) ve yüksek lisans (2011) eğitimini tamamladı. Doktora eğitimine yine Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalında devam etmektedir. 2013 Ocak ayında başladığı Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsü aile terapistliği eğitimi devam etmektedir. Çalışma alanları arasında ergenlerde psikolojik danışma, aile danışmanlığı, karar verme becerileri, öfke yönetimi ve çatışma çözme konuları yer almaktadır.

Psk. Dan. Eser YAYVAN (Ön söz/6. Bölüm): Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Lisans programını tamamlamıştır (2007). Aynı zamanda Çukurova Üniversitesi Sos-

yal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümünde PDR Anabilim Dalında tezli yüksek lisans eğitimi ve 2013 yılında başlayan Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsünden almakta olduğu aile terapistliği eğitimini 2019 yılında tamamlamıştır. Sistemik Psikoterapi Enstitüsünden aldığı sistemik cinsel terapi eğitimi devam etmektedir. Bireysel psikoterapi, aile ve çift terapisi alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Psk. Dan. Emine YILDIZELİ (Ön söz/6. Bölüm): Çukurova Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalından 2012 yılında mezun olmuştur. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü PDR Anabilim Dalında tezli yüksek lisans eğitimi devam etmektedir. IF Weinheim'dan sistemik psikoterapi eğitimini 2016 yılında tamamlamış ve halen aynı kurumda sistemik süpervizyon eğitimine devam etmektedir. Sistemik psikoterapi enstitüsünün Türkiyedeki seminerlerine çevirmen ve İstanbulda Freelance psikoterapist olarak çalışmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Sinem Evin AKBAY (7. Bölüm): 2007 yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programında lisans yüksek lisans (2009) ve doktora (2015) eğitimini tamamladı. Lisans eğitiminden mezun olduğu ilk iki yıl Mersin Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Merkezinde psikolojik danışman olarak çalışan Akbay, 2007-2015 yılları arasında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yaptı. 2016 yılından beri Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Arş. Gör. Sümbül YALNIZCA YILDIRIM (8. Bölüm): Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsünden aile terapistliği eğitimi almaktadır. Çalışma alanları arasında bireysel psikolojik danışma, aile danışmanlığı, ergenlerde yaşam doyumu ve duygusal zekâ konuları yer almaktadır.

Uzm. Psk. Melisa Emine KÜTÜK (9. Bölüm): İngiltere University of Worcester Psikoloji Bölümünden 2012 yılında mezun olmuştur ve Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma yüksek lisans programını 2018 yılında tamamlamıştır.

Doç. Dr. Burhan ÇAPRI (10. Bölüm): Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcılığı, Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığı ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı başkanlığı görevlerini yürütmektedir. Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsünden aile terapistliği ve aile terapisi süpervizörlük eğitimi almıştır. Sistemik psikoterapi enstitüsü eğitmen kadrosunda yer almaktadır. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği üyesidir. Çalışma alanları arasında, evlilik, aile ve çift danışmanlığı, evlilik uyumu, bireysel ve grupla psikolojik danışma, tükenmişlik (eş, mesleki, öğrenci), öz-yeterlik (genel, öğretmen, öğrenci), bilişsel gelişim konuları yer almaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Suat KILIÇARSLAN (Çeviri Editörü/11. Bölüm ve Ekler): Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında lisans (2005) ve yüksek lisans (2009) ve doktora eğitimini (2016) tamamladı. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. 2013 Ocak ayında başladığı Almanya Weinheim Aile Terapileri Enstitüsü aile terapistliği eğitimi devam etmektedir. Çalışma alanları arasında çocuk ve ergenlerde psikolojik danışma, aile ve evlilik danışmanlığı, çocuk ve ergenlerde şiddet ve saldırgan davranışlar konuları yer almaktadır.

Teşekkür

Bu yayının Türkçe çevirisi konusunda tüm süreç boyunca bölüm çevirilerinin incelenmesi, düzenlenmesi ve kitap bütünlüğünün sağlanması açısından çok değerli katkılar sağlayan Umut Haskan'a, kitabın çeviri sürecinde bizlere geri bildirimleri ile önemli katkılar sağlayan Doç. Dr. Kasım Kıroğlu'na ve süreçte vermiş oldukları desteklerden dolayı Pegem Akademi ailesine teşekkür ederiz.

Genogramlar: Aile Sisteminin Haritalandırılması

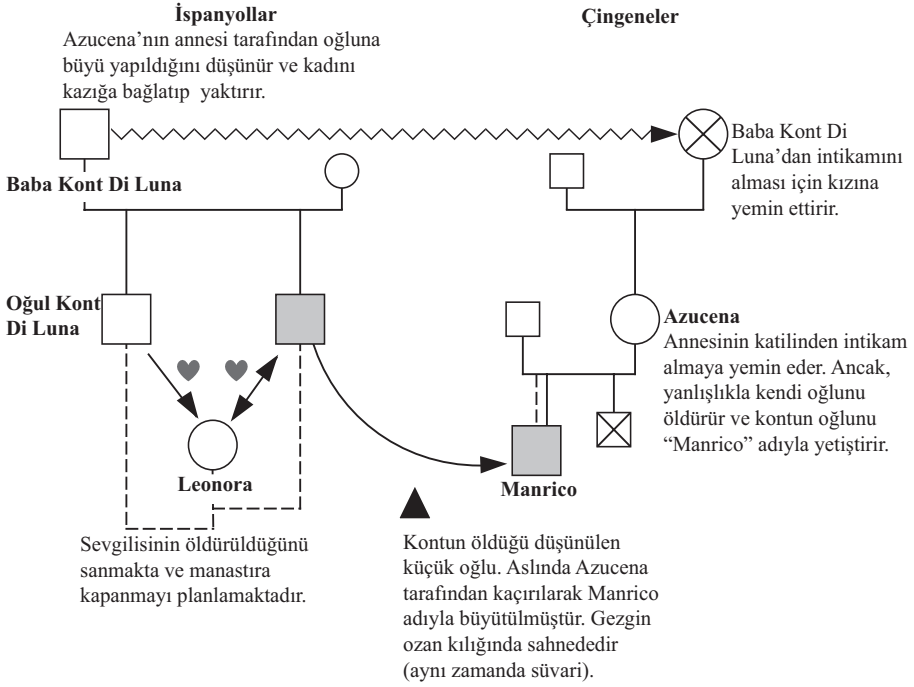
GENOGRAMLAR, aile örüntülerinin anlaşılmasına dönük uygulamalara çerçeve oluşturması amacıyla geliştirildi. Bu kitapta, genogramların ortaya koyduğu araştırma potansiyelinin, ayrıca uygulamalı, kuramsal, grafiksel ve klinik genogram kullanım olanaklarının ayrıntılarıyla açıklanması amaçlanmaktadır. Standartlaştırılmış genogram biçimi, aile geçmişi ve ilişkilerinin izlenmesinde artık ortak bir dil haline geliyor (bkz. ön kapak içinde yer alan şablon). Aile terapistleri, aile hekimleri ve başka sağlık çalışanlarının yaygın kullanımına rağmen, bu kitabın ilk kez basıldığı 1985 yılına kadar, genel kabul gören bir genogram biçimi ortaya koyulamadı. Ortak kuramsal temel üzerinden hareket eden klinisyenler arasında dahi, hangi bilgilerin hedefleneceği, bu bilgilerin nasıl kaydedileceği ve tüm bunlara nasıl anlam yükleneceği konusunda sağlam bir fikir birliği bulunmamaktaydı. Bu kitapta kullanılan standartlaştırılmış genogram biçimi, 1980'li yılların başlarında, genogram kullanımının önde gelen taraftarları arasındaki Murray Bowen, Jack Fromm ve Jack Medalie'nin de dahil olduğu bir aile hekimleri ve aile terapistleri komitesi tarafından geliştirildi. Kuzey Amerika Birinci Basamak Tedavi Araştırma Grubu [*The North American Primary Care Research Group*] tarafından oluşturulmuş komiteye dahil olan bu araştırmacılar, genogram sembollerini en kullanışlı şekilde tanımlama ve standart bir biçim belirleme yoluna gittiler. Geliştirilen bu standart genogram biçiminin 1985 yılında ilk kez yayımlanmasından bu yana, dünya genelinde farklı gruplar tarafından çeşitli değişiklik önerileri getirildi. Kitabın bu basımında yer alan standartlaştırılmış biçimini de henüz sona ermemiş bir çalışmanın parçası olarak değerlendirmekteyiz. Genogramların daha yaygın kullanımı, hiç şüphesiz bu standart biçimin genişlemesine yol açacaktır. Örneğin, bilgisayarların sürece dahil olması, bizleri isim, yaşanan yer, meslek, hastalık durumu ve benzer pek çok bilgi için standart renk kodlamaları oluşturmaya yöneltiyor. Geride bıraktığımız kırk yılda olduğu gibi, kullanılan simgelerin bundan sonrasında da çeşitli değişikliklere tabi tutulacağına kuşku yok.

Genogramlar, aile üyeleri ve aile ilişkileri hakkında, en az üç kuşağı kapsayan bilgiler sunar. Böylece, bir yandan aileye ilişkin bilgilerin grafiksel gösterimi sayesinde karmaşık aile örüntülerinin hızla incelenebilmesi sağlanırken, bir yandan da ailenin içinde bulunduğu bağlamdan yola çıkarak, çeşitli klinik sorunların zaman içerisinde nasıl geliştiğine dair varsayımlarda bulunmak için zengin bir kaynak elde edilmiş olur.

Genogramlar: Değerlendirme ve Müdahale, bu standartlaştırılmış genogram biçiminin ortaya koyulmasına ek olarak, genogramların temelini oluşturan yorumlama ilkelerini de tanımlıyor ve ayrıca, sonraki araştırmalarda kullanılmak üzere genogram bilgilerinin kayıt altına alınıp saklanmasını sağlayan yazılım olanaklarından söz ediyor. Elinizdeki kitap, bunların dışında, genogramların birçok farklı klinik alanda kullanımına yönelik bir çerçeve sunuyor. Burada bir genogram kılavuzu temin etmek amacıyla sunulan bilgiler, onlarca yıllık sürede, sayısız araştırmacının katkılarıyla geliştirildi. Tıpkı ailenin kendi bağlamı içinde ele alınmasına yönelik gelişmeler gibi, söz konusu kılavuzun gelişimi de durmaksızın devam ediyor. Bu üçüncü basımda, aileye ait bilgilerin özetlenmesi ve aile örüntülerinin açıklanması yolunda genogramları en kullanışlı standart dil haline getiren simge ve düzenlere yenilerini ekliyoruz.

Genogramlar, karmaşık aile örüntülerini somut ve net bir biçimde ortaya koyma yetisi sayesinde, klinisyenlerin ciddi ilgisiyle karşılaşmaktadır. Son dönemlerde bu tarz haritalandırma uygulamalarına duyulan ihtiyacın geldiği noktayı örneklemek için, Salzburg Müzik Festivali'nde bir Mozart operasındaki aile ilişkilerinin izleyenler tarafından kolayca takibine izin vermek üzere, bir tür genogram hazırlandığı bilgisini verelim (Oestreich, 2006). Genogramlar hakkında bilgi sahibi olsalardı, gelmiş geçmiş en karmaşık opera eserleri arasında yer alan *Il Trovatore* için bizim yapmış olduğumuz gibi, hiç kuşkusuz daha da açıklayıcı bir çalışma ortaya koyabilirlerdi (Şekil 1.1)!

Il Trovatore operasında, küçük oğluna bir çingene kadının büyü yaptığını düşünen baba Kont Di Luna, kadının kazığa bağlanıp yakılmasını sağlar. Çingene ise, ölmeden önce kızı Azucena'ya intikam yemini ettirmiştir. Yeminini tutmak isteyen Azucena, kontun oğlunu öldürmeyi amaçlarken, yanlışlıkla kendi oğlunu öldürür ve ardından kontun oğlunu kendi oğluymuş gibi büyütür. Büyüdüğünde bir ozan, süvari ve Leonora adlı bir genç kadının sevgilisi olarak karşımıza çıkan bu kahraman, gerçekte abisi olan oğul Kont Di Luna tarafından takip edilmekte ve yakalanmak istenmektedir. Bu genogram üzerinde, baba Kont Di Luna'nın kaçırılan oğluna her üç kimliği ile de yer vermekteyiz: Kontun öldü sanılan oğlu, Azucena'nın evlat edinip büyüttüğü çocuk ve Leonora'nın sevgilisi ozan. Operanın finalinde, tüm gerçekler açığa çıkar ve üçünün aynı kişi olduğu nihayet anlaşılır.

Şekil 1.1 Verdi'nin II Trovatore Operası

Genogramlar, aile yapısının açık bir şekilde haritalandırılmasına, ailenin ilişkilerini ve işleyişini gösteren örüntülerin belirlenip yeni durumlar ortaya çıktıkça güncellenmesine izin verir. Klinik kayıtlar açısından bakıldığında, etkin bir durum özetinin elde edilmesini, vakayı yakından bilmeyen kişilerin de aile hakkında kısa sürede büyük miktarda bilgi edinmesini, olası sorunlar ve bunların kaynaklarının gözden geçirilebilmesini sağlar. Bir tabloya ya da ankete yazılmış bilgiler, kalabalık bir veri arşivinin içinde gözden kaçabilirken, genogram bilgileri anında fark edilecek, her klinik görüşmede aile hakkında yeni bilgiler edinildikçe güncellenebilecek ya da düzeltilebilecektir. Genogramlar, aile geçmişinin herhangi bir anı için oluşturulabilir; zaman içinde değişebilen aile örüntülerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak biçimde, geçmişteki herhangi bir ana ait yaş ve ilişki bilgilerini gösterebilir. Yakın zaman içinde, ailenin "zaman tüneli" ya da kronolojisinin takibi konusunda bilgisayar yazılımlarının da klinisyenlere yeni olanaklar sunmasıyla, ilişkilerde ve sağlık durumlarında baş gösteren önemli değişikliklere ilişkin ayrıntıların kolayca izlenebileceğini düşünmekteyiz.

Ailenin geçmişini, örüntülerini ve danışanı halen etkiliyor olabilecek olayları içine alan genel bağlamın karmaşık yapısı, genogramlar sayesinde daha basit bir şekilde incelenebilmektedir. Tıpkı düşünce süreçlerimizin, konuştuğumuz dil tarafından olanaklı kılınp düzenlenmesi gibi, genogramlar da danışanların yaşamlarında kendini gösteren olay ve ilişkiler ile sağlık ve hastalık durumları arasındaki bağlantının daha sistematik bir tarzda ele alınması için klinisyenlere yardımcı olmaktadır.

Yalnızca aile üyelerinin tespiti ve gerek bugünkü, gerek geçmişteki duruma ait olguların anlaşılması için bile olsa, genogram bilgilerinin toplanması, her tür kapsamlı klinik değerlendirmeye dahil edilmelidir. Genogram, temel olarak, aileye yönelik değerlendirmelerde daha ileri noktalara ulaşmak için klinisyenlere çıkarımlar yapma olanağını kazandıran bir yorumlama aracıdır. Bu bakımdan, klinik yargılarda bulunmak üzere hazır reçeteler biçiminde ele alınmaları söz konusu olamaz. Bunun yerine, yaşanmakta olan işlev bozukluğuyla ve olası çözüm kaynaklarıyla ilgisi bulunan sistemsel meselelerin, klinisyen tarafından daha hassas tespitini mümkün kılarlar. Önümüzdeki dönemde, bilgisayar yazılımları, birden fazla ailenin genogram örüntüleri üzerinde karşılaştırmalı olarak çalışılmasına, genogram veri tabanına işlenmiş tüm vaka profilleri arasındaki benzerlik ve zıtlıkların ortaya koyulmasına izin verecektir.

Genetik soy biliminin, akıllara durgunluk veren yeni bir alan biçiminde kendini göstermesi sayesinde (Harmon, 2006), şimdiye dek hiç kimsenin hayal bile edemediğini yaparak, genetik geçmişimize bir çırpıda erişme imkânına sahibiz. Cengiz Kağan ya da Maria Antoinette ile aramızda herhangi bir genetik bağın bulunup bulunmadığından, kültürel ve etnik gerçekliklerimize kadar uzanan geniş bir alanda, bize ulaşmış aile ve kültür mirasından bir şeyler öğrenme yönünde yepyeni olanakların kapısını aralamış durumdayız. Bilgisayarların yardımıyla soyağacımızı haritalandırmak, bize ulaşmış karmaşık mirasın tümünü değerlendirmeye dahil etmenin tek yoludur. Ailenin ilişkisi, işleyiş ve hastalık örüntüleri üzerinde çalışırken izlememiz gereken yol da kesinlikle bu: Bilgisayarlar, genogramların geleceğidir!

Genogramlar, genellikle danışanla/hastayla yapılan ilk görüşmede toplanmış bilgilerden yola çıkılarak oluşturulur ve yeni bilgiler elde edildikçe güncellenir. İlk değerlendirme, aynı zamanda tedavinin de temelini oluşturacaktır. Bununla birlikte, değerlendirme ve tedaviyi birbirinden ayrı görmek gibi bir tutuma klinisyenlerin genellikle yönelmediği vurgulanmalıdır. Klinisyen ile bir aile üyesi arasındaki her etkileşim, değerlendirme sürecine katkıda bulunur ve dolayısıyla bir sonraki müdahaleyi etkiler.